

Wilma Schepers, hoofdredacteur van BBMP en auteur voor KIDDO, legt Tessa van Velzen een aantal vragen voor over de nieuwe kwalificatie-eis 3F voor taalvaardigheid voor pedagogisch medewerkers in de kinderopvang. Tessa is adviseur bij Sardes. Zij studeerde Taal & Communicatie en is specialist in Nederlands als tweede taal. Ze ontwikkelt onder andere trainingen, bijvoorbeeld een training voor pedagogisch coaches in de kinderopvang om taal op de groep te stimuleren. Tessa is blij met de aandacht voor taal en snapt heel goed dat pedagogisch medewerkers tegen de toets op kunnen zien. 'Maar dat is eigenlijk niet nodig!'

Zenuwachtig voor de taaltoets?

'MAAK VAN TAAL EEN FEESTJE!'

Op 1 januari 2018 is de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) van kracht gegaan. De wet is bedoeld om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen en het aantal regels in de kinderopvang te verminderen. Een paar maatregelen in de wet vragen meer voorbereidingstijd. Daarom is de invoeringsdatum voor deze maatregelen uitgesteld tot 1 januari 2019.

Op de website www.veranderingenkinderopvang.nl kun je lezen wat er allemaal gaat veranderen en wanneer. Op de pagina 'IKK in het kort voor pedagogisch medewerkers' vind je een beschrijving van de vier belangrijkste thema's van de wet:

1. Ontwikkeling van het kind staat centraal
2. Veiligheid en gezondheid
3. Stabiliteit en pedagogisch maatwerk
4. Kinderopvang is een vak

Op deze pagina's bespreken we de komende KIDDO's een thema uit de IKK waarvan wij denken dat het bij pedagogisch medewerkers vragen zal oproepen. We leggen deze voor aan een deskundige.

Deze keer gaat het over het taalniveau van pedagogisch medewerkers. De veranderingen in de regels rond taal staan onder het thema 'Kinderopvang is een vak'. Pedagogisch medewerkers moeten kunnen aantonen dat zij kunnen spreken en communiceren op niveau 3F of B2. Deze kwalificatie-eis gaat in per 1 januari 2023. Sinds 2014 is deze taaleis onderdeel van het mbo3-diploma. Medewerkers die in of na 2014 hun diploma gehaald hebben, kunnen met hun diploma aantonen dat zij voldoen aan de kwalificatie-eis voor taal. Veel kinderopvangmedewerkers kunnen dat echter niet. Zij zullen in een toets moeten laten zien dat zij voldoende taalvaardigheid hebben. Zo niet, dan moeten zij aanvullende scholing volgen.

Een taaltoets moeten doen en als je die niet haalt, weer terug naar de schoolbanken... Ik kan me voorstellen dat pedagogisch medewerkers daar een beetje zenuwachtig van worden. Wat staat hun te wachten?

Tessa: 'Laten we vooropstellen dat het doel van de nieuwe regels is om kinderen een rijk taalaanbod te bieden, níét om medewerkers te demotiveren of weg te jagen. En ik kan gelijk een geruststelling geven. De meeste pedagogisch medewerkers die vóór 2014 hun diploma gehaald hebben en dus nu de toets moeten maken, halen hem makkelijk. Ze hebben gewoon het vereiste niveau. Alleen, dat weten ze zelf nog niet. Zo'n toets klinkt eng en het is gewoon niet leuk om opeens in een schoolse setting een toets te moeten maken. Het kan helpen als de organisatie waar je werkt een avond organiseert waarop je een idee kunt krijgen van wat er verwacht wordt en je ook een beetje kunt oefenen. Dat neemt veel stress en onrust weg.

Voor sommige medewerkers kan het idee van die toets echt lastig zijn. Bijvoorbeeld als je van toetsen heel zenuwachtig wordt en dichtklapt. Ik kan dan alleen adviseren om dat gewoon te vertellen, aan je leidinggevende of aan de toetsafnemer, dan word je daar wel bij geholpen. Stel dat je de toets niet haalt, dan krijg je scholing en opnieuw een toets. Als je die dan weer niet haalt, krijg je opnieuw scholing... enzovoort. Het is dus echt

niet zo dat als je de toets niet haalt, je geen goede pedagogisch medewerker zou zijn en je meteen je baan kwijt bent.'

Kappersopleiding

Waarom is die nieuwe kwalificatie-eis er eigenlijk gekomen?

Tessa: 'Als je me dat vraagt, moet ik terugdenken aan de tijd dat ik werkte met docenten van het mbo. Daar kwam ik in contact met de kappersopleiding. Op een goede dag kwamen de kapsalons – de toekomstige werkgevers van onze leerlingen – met de vraag of we ook aandacht konden besteden aan de communicatieve vaardigheden. In een kapsalon is het belangrijk dat medewerkers correct en beleefd met klanten kunnen communiceren, ook voor een gezellige sfeer, en dat zij effectief communiceren met hun collega's. Daardoor realiseerden we ons dat een goede verbale communicatie in elk beroep enorm belangrijk is. In de kinderopvang geldt dat zeker in het contact met de kinderen. Daarom integreerden we taal en communicatie in alle vakken van alle opleidingen. Taal was toen niet langer alleen het vak Nederlands, met het wat stoffige imago waar het draaide om d's en t's en correcte spelling. We konden leerlingen nu trainen in verbale vaardigheid en communicatie: waarom je iets zegt, hoe je iets zegt en wat je precies zegt.'

Een lekkere banana eten

Tessa: 'In de kinderopvang is het begeleiden

van kinderen in hun taalontwikkeling een hoofdtaak. Kinderen leren taal juist in het contact met ouders, pedagogisch medewerkers en andere volwassenen. In het spel met leeftijdsgenootjes oefenen kinderen hun taalgebruik en leren ze ook veel van elkaar. Maar juist de volwassenen leren kinderen nieuwe woorden en hoe je taal correct gebruikt. Een kind zegt "eten banana" en de medewerker reageert: "Jij eet een lekkere banana." In dit contact pikt een kind de juiste formuleringen op. We noemen dit spiegelen en van dit spiegelen leren kinderen taal. Goede taal is ook belangrijk in de emotionele ontwikkeling van kinderen. Van volwassenen leren kinderen woorden geven aan gevoelens en hoe je gevoelens met anderen kunt delen.

Ik heb nog een mooi voorbeeld. In Den Haag werken we aan het programma "De taalkrachtige gymleerkracht". Wat moet een gymdocent met taal?, vraag je je af. Wel, er zijn van die woorden die je beter leert als je ze ook voelt. Neem het woord sprinten. Dat kun je uitleggen met woorden (sprinten is heel hard rennen), door het te laten zien in een filmpje of door het de kinderen te laten ervaren. En vooral dat zelf doen en ervaren helpt. We stimuleren de gymdocenten om te benoemen wat ze zelf doen en wat de kinderen (moeten) doen en daar veel verschillende woorden voor te gebruiken.

Het werkt! Kinderen leren "moeilijke woorden" – hoe mooi is het woord schijnbeweging als je tikkertje speelt? – en de docenten zeggen dat kinderen hun instructies beter begrijpen, dat zij meer contact met kinderen

'Het is dus echt niet zo dat als je de toets niet haalt, je geen goede pedagogisch medewerker zou zijn'

hebben én dat ze samen veel meer plezier hebben.

Taal is overal om ons heen. Hoe meer je je bewust bent van het belang van taal en je ervoor zorgt dat je veel verschillende woorden en begrippen gebruikt, des te meer de kinderen van jou als pedagogisch medewerker leren. En dat is precies de reden waarom de nieuwe kwalificatie-eis ingevoerd is.'

Duurzaam

Als het allemaal zo uitgelegd wordt, kan ik me voorstellen dat pedagogisch medewerkers een goed taalniveau zelf ook belangrijk vinden en de taaltoets op de koop toe nemen. De komende tijd zullen de kinderopvangorganisaties aan de slag moeten met de organisatie van het hele traject, de toetsen en de aanvullende cursussen. Waar kunnen pedagogisch medewerkers op letten in hun eigen organisatie?

Tessa: 'Wat ik hoop is dat de kinderopvangorganisaties dit hele gebeuren aangrijpen om van taal een feestje te maken. Daar kunnen pedagogisch medewerkers zelf bij helpen door te vragen om een leuke en leerzame aanpak. Voor een organisatie is de simpelste oplossing: alle medewerkers de toets te laten afnemen en de medewerkers die niet voor de toets slagen naar een externe cursus sturen om zich – in hun vrije tijd! – bij te laten scholen. Ik vind dat een gemiste kans. Ik pleit voor een duurzaam taalbeleid. Voor een organisatie moet het toch vanzelfsprekend zijn om niet alleen te investeren in het halen van die ene taaltoets, maar in de totale taalkwaliteit. Medewerkers kunnen heel veel zelf doen om de kwaliteit van het taalgebruik op de groep te verhogen en rijke taal te gebruiken. Dat kan met hele simpele middelen. Bijvoorbeeld door af te spreken dat je samen elke week ➤

een prentenboek met een bepaald thema centraal stelt en de woorden die bij dat thema horen in zo veel mogelijk situaties terug laat komen. Je kunt er ook voor kiezen elke dag heel bewust een talige activiteit te doen: een ontdekactiviteit, voorlezen, liedjes zingen. Ook een goede manier is dat je elkaar af en toe observeert en feedback geeft over hoe de ander haar taal gebruikt in contact met de kinderen, bijvoorbeeld bij het verbeteren van onjuiste formuleringen van de kinderen. Dit soort activiteiten kunnen medewerkers allemaal zelf bedenken, maar ik zou graag zien als kinderopvangorganisaties hun medewerkers daarin ondersteunen. Je hoeft het niet allemaal alleen te doen.'

Leren op de werkvloer

Tessa: 'Ik ben een grote voorstander van leren op de werkvloer, door allerlei opdrachten te doen terwijl je aan het werk bent. Het leuke daarvan is dat je het samen met je collega's kunt doen en dat je meteen resultaat ziet. Ik zie ook voordelen voor de medewerkers die een grote kans hebben hun toets niet te halen. Als collega's kun je elkaar helpen je taalgebruik te verbeteren. Maar dan is het wel prettig als er ook professionele begeleiding is die meekijkt en ervoor kan zorgen dat dat op een prettige en respectvolle manier gebeurt. Collega's met een niet-Nederlandse achtergrond lopen het meeste kans de toets niet te halen omdat ze van huis uit minder Nederlandse taal hebben meegekregen. We weten allemaal dat het lastig is iemand die haar taal niet helemaal goed spreekt, te corrigeren. Het kan gauw betuttelend worden, of zelfs beledigend. Het werkt beter als de taalkwaliteit op de groep een gezamenlijke uitdaging wordt, waarin jullie professioneel begeleid worden.

Al met al zie ik de taaltoets – al zullen veel pedagogische medewerkers het helemaal niet leuk vinden en sommigen er als een berg tegen opzien – als een kans om de kwaliteit van je werk in de kinderopvang te verhogen en om, niet onbelangrijk, plezier in taal te krijgen!' ◀

Taalniveau 3F voor pedagogische medewerkers in de kinderopvang en de voorschoolse educatie

Pedagogisch medewerkers in de kinderopvang moeten beschikken over taalniveau 3F voor mondelinge taalvaardigheid (de deelvaardigheden spreken, luisteren en gesprekken voeren). In de {voorschoolse educatie} moeten de medewerkers ook aan taalniveau 3F voldoen, maar dan zowel de mondelinge taalvaardigheid als ook de leesvaardigheid (de deelvaardigheden zakelijke teksten en fictionele, narratieve en literaire teksten.) De kwalificatie-eis voor het taalniveau voor kinderopvangmedewerkers geldt vanaf 1 januari 2023. Voor de vve-medewerkers gold deze eis al vanaf 1 augustus 2017 voor de 37 grootste Nederlandse gemeenten (G37) en 86 middelgrote gemeenten (G86). Voor medewerkers in de overige gemeenten gaat de eis in per 1 augustus 2019.

Meer taal...

Op internet is heel veel te vinden over de 3F-taaltoetsen.

Kijk eens op:

Sardes:

- Kieswijzer Toetsen Taalniveau: www.sardes.nl/uploads/Sardes/publicaties_bestanden/KieswijzerToetsentaalniveauleidsters.pdf
- Kieswijzer Taalcursussen Taalniveau: www.sardes.nl/C78-N216-Sardes-Kieswijzer-Taaltoetsen-en-Kieswijzer-Taalcursussen.html

Brancheorganisatie Kinderopvang:

Taaleis Nederlands voor IKK en voorschoolse educatie (ve): een document waarin antwoord wordt gegeven op de meest gestelde vragen over de taaleisen volgens de Wet IKK en voor de VVE.